

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Веска Цинандова – Харалампиева

за дисертационния труд
на Цветомира Христова Съботинова – редовен докторант
към катедра “Музика” при Факултета по изкуствата –
ЮЗУ “Неофит Рилски”

на тема “Детският свят в клавирните цикли на Александър
Текелиев и Йордан Гошев” –
за присъждане на образователната и научна степен “доктор”
по професионално направление 1.3.

Дисертационният труд на Цветомира Съботинова е посветен на безспорно актуална тема. Формулирането ѝ като “детския свят” предполага комплексен подход, който включва съществена част от цикъла на музикознанието и това, само по себе си, представлява трудност, но може да се оцени и като възможност за изява на докторанта.

Обекта ѝ за наблюдение е творчеството на двама изключително талантиливи композитори, при които музиката за деца е еманация на разбиране, проникновение и опит.

Тук бих си позволила да направя една забележка. Подходът към обекта на едно изследване, според мен, изисква дистанциране от личните спомени /заявени най-директно още в увода/, които имат емоционална, но не и научна стойност.

С изключение на това, изследването демонстрира възможностите на Цветомира Съботинова за детайлно проникване в проблемите, познания и посветеност. Те ѝ позволяват да тълкува намеренията на един толкова многостранен композитор и педагог, като проф. Александър Текелиев, положени в подтекста на всеки от клавирните му цикли, като не пропуска да подчертае и вътрешния потенциал за приложимост в концертната дейност и на големи професионални пианисти.

С пристрастие и опитност докторантката пристъпва и към анализа на клавирните цикли “На разходка с малкия принц” и “В края на лятото” от проф. Йордан Гошев. В тях тя открива спецификата на отношението на композитора към малките пианисти и слушатели. “Малкият принц”, споделя тя, е “невидимият приятел, с който детето-пианист би могло да сподели” /с. 22/, а не толкова персонажът на Антоан дьо Сент Екзюпери. Това е дълбоко познаване на детската психика и особено на “самотата”, неизбежно породена от индивидуалната работа на малкия пианист.

Като естествено продължение на художествената и педагогическа проблематика, е тълкувано и усложняването на клавирните трудности в цикъла “Края на лятото”. В него тя открива своеобразна методика към преодоляване предизвикателствата на пианистичната техника и изграждане на художествения образ”. /с.26/

Напълно оправдано вниманието на докторантката се насочва към проблема на възприемане на музиката /II глава/. То е продиктувано от убеждението ѝ на наблюдателен и опитен педагог, че в този акт и в средите на детската публика може да се роди мотивацията за една бъдеща посветеност на клавирната музика. Именно в акта на партиципация, тя търси зараждането на стремеж към този сложен и труден вид изкуство.

Целенасочено, изчерпателно и задълбочено тя прониква в най-значимите изследователи по темата от България и чужбина. Акцентът е поставен главно върху възприемането на това творчество и възможностите му като стимул за ориентиране към музиката не само като интерпретатори, но дори и като творци.

В тази част от доктората е демонстрирано разбиране за измененията, настъпили изключително бързо в душевността на децата, техните увлечения и пристрастия. Това я задължава повече, отколкото улеснява. Съвсем оправдано докторантката очертава разликата между съвременния “свят” на детето и онзи от далечното, но и близкото минало, в което са създавани анализиранията произведения на композиторите Александър Текелиев и Йордан Гошев.

Не остават незабелязани и проблемите в областта на педагогическия потенциал и причините, които го пораждат.

“Длъжни сме, пише тя, да намерим съответните подходи, творби, музикални и художествени активности, които да направят вълшебен, атрактивен и желан света на музикалното изкуство.”/с.89/

Тази част от доктората, според мен, заслужава най-висока оценка.

Третата част от дисертационния труд е демонстрация на експериментаторските способности на докторантката.

Детското творчество, инспирирано от музиката неведнъж е било обект на регистрация и анализ. Тук то е насочено към въздействие върху цялостната нагласа на личността. Коректно регистрирано в приложението към дисертационния труд, то дава материал за по-нататъшни наблюдения и представлява принос за една бъдеща изследователска дейност на голям кръг педагози.

Авторефератът коректно представя целите, смисъла и приносите на дисертационния труд.

В заключение, като отчитам качествата на научната разработка, препоръчвам на уважаемите членове на научното жури, на основание на дисертационния труд “Детският свят в клавирните цикли на Александър Текелиев и Йордан Гошев”, да присъди на докторантката Цветомира Христова Съботинова образователната и научна степен “доктор”.

/проф. д-р Веска Л. Цинандова-Харалампиева/

